

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Het aanvullen van de rechtsgronden : de betekenis van art. 8:69 Awb in het licht van art. 48(oud) Rv

Crommelin, R.W.J.

Citation

Crommelin, R. W. J. (2007, April 17). *Het aanvullen van de rechtsgronden : de betekenis van art. 8:69 Awb in het licht van art. 48(oud) Rv*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/11859>

Version: Corrected Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/11859>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Ius curia novit betekent letterlijk 'de rechter kent het recht'. Dit beginsel houdt echter niet in dat van de rechter verwacht wordt dat hij het gehele recht ook daadwerkelijk kent. Dit zou ook niet mogelijk zijn. De rechter zal thuis zijn op het gebied waar hij het meest mee te maken krijgt, maar ook op dit gebied zal hij niet alle regels kennen. Dit beginsel gaat echter niet over het kennisniveau van de rechter.¹

Het beginsel van Ius curia novit houdt in dat het toepassen van het recht onder de verantwoordelijkheid van de rechter valt. Hij bepaalt op grond van welke regels de zaak beoordeeld zal worden, hoe deze geïnterpreteerd dienen te worden en hoe die regels in het concrete geval toegepast zullen worden. Het is voldoende dat de partijen de feiten aanvoeren en eventueel bewijzen. De rechter heeft de taak om hierbij de toepasselijke regels te vinden en deze correct toe te passen.²

Uit dit beginsel vloeien regels voort zoals dat het recht noch gesteld noch bewezen hoeft te worden,³ dat de rechter zich er niet achter mag verschuilen dat partijen niet het juiste recht hebben aangevoerd⁴ en dat het toepassen van het recht aan de rechter is voorbehouden.

In zekere zin is dit beginsel de tegenhanger van de partij-autonomie voorzover deze betrekking heeft op de feiten. De partij-autonomie houdt in dat de feitelijke kant van de zaak tot het terrein van partijen behoort. Ius curia novit betekent dat het recht behoort tot het terrein van de rechter. Het is de rechter die bepaalt welke regels toegepast zullen worden, wat deze regels inhouden etc.⁵

Wat betreft de kennis van het recht, is het beter te zeggen dat het beginsel van Ius curia novit inhoudt dat de rechter wordt *geacht* de rechtsregels te

1 Vgl. Veegens/Wiersma 1973 p. 25/26, 30; Scheltema 1940 p. 8; Burg. Rv. (Asser) art. 48, aant. 2; Vriesendorp diss. p. 4, 113; Pitlo/Hidma 1981 p. 12

2 Vgl. Scheltema 1940 p. 9; Anema p. 24; Vriesendorp diss. p. 4 en in noot 4 op dezelfde pagina: L. Wenger, *Institutes of the Roman Law of civil procedure*, vertaald door Fisk, New York 1940, 29, II, 4, p. 300 ('Proof of Law'); Opinion of Advocate General Jacobs, delivered on 15 June 1995, Joined cases C-430/93 and C 431/93 (Jeroen van Schijndel and Johannes Nicolaas Cornelis van Veen v Stichting Pensioenfonds voor Fysiotherapeuten), p I-11; Burg. Rv. (Asser) art. 48, aant. 2; De Kanter 1928 p. 36.

3 Snijders, Ynzonides & Meijer 1997 p. 168; Scheltema 1940 p. 9; Stein & Rueb 2000 p. 17.

4 Burg. Rv. (Asser) art. 48, aant. 2.

5 Vgl. Veegens/Wiersma p. 27.

kennen.⁶ De positie van rechter brengt mee dat hij de verantwoordelijkheid draagt voor het juist toepassen van het juiste recht.⁷ Als de rechter een regel niet kent of twijfelt omtrent de inhoud van het recht op een bepaald punt is het zijn taak om uit te zoeken hoe het recht in elkaar steekt, om het recht te leren kennen.⁸ Als bijvoorbeeld buitenlands recht toegepast moet worden, kan hij het zelf gaan onderzoeken, zich laten voorlichten door deskundigen of partijen, of hij kan inlichtingen vragen via de regeling van art. 150 (oud) Rv.⁹ De methode is van minder belang. Het blijft de verantwoordelijkheid van de rechter om het toepasselijk recht en de inhoud daarvan te bepalen.

Dit beginsel brengt tevens mee dat de rechter noch gebonden is aan noch beperkt is tot rechtsbeschouwingen van partijen. Hij moet deze dan ook passeren als hij van mening is dat ze onjuist zijn, en het recht toepassen zoals hij meent dat het toegepast moet worden.¹⁰

Ook vloeit uit dit beginsel voort dat als partijen een toepasselijke rechtsnorm niet aanvoeren, dit niet wil zeggen dat de rechter die regel niet mag toepassen: de rechter zal deze moeten aanvullen (art. 48 (oud) Rv).¹¹

Rechtsbeschouwingen van partijen hebben de status van (welkome) voorlichting, maar zijn in beginsel niet nodig.¹² Het is in theorie voldoende dat een partij de feiten aanvoert en het aan de rechter overlaat om het toepasselijke recht aan te vullen. Door partijen aangevoerde rechtsbeschouwingen spelen echter een zodanige rol in het huidige proces dat zij veelal niet gemist kunnen worden. Een proces zou veel langer duren als de rechter bij elke zaak zelf de toepasselijke rechtsregels zou moeten bepalen en vervolgens de selectie van de feiten moet maken die nu door de rechtsbijstand wordt uitgevoerd. Het werk van de rechter zou wellicht zo toenemen, dat een zeer grote vertraging zou ontstaan in de afhandeling van zaken.

Bovendien moet op sommige regels door partijen een beroep worden gedaan voordat de rechter ze mag toepassen, zoals gezag van gewijsde (art. 67 (oud) Rv) en verjaring (art. 322 lid 1 (oud) Rv). In deze zin zijn rechtsbeschouwingen hier zelfs vereist.

Het beginsel van *Ius curia novit* brengt echter mee dat de rechter een beroep op een dergelijke regel of een rechtsbeschouwing van partijen mag en moet passeren als deze onjuist is. Hij is er niet aan gebonden en een dergelijke rechtsbeschouwing ontslaat hem niet van de plicht om de zaak te beoordelen op grond van de juiste interpretatie van het toepasselijk recht.

6 Snijders, Ynzonides & Meijer 1997 p. 168; Vriensendorp diss. p. 4; Burg.Rv. (Asser) art. 48, aant. 2.

7 Vgl. Veegens/Wiersma 1973 p. 26; Pitlo/Hidma 1981 p. 12.

8 Vgl. Scheltema 1940 p. 9; Burg. Rv. (Asser) art. 48, aant. 2; Pitlo/Hidma 1981 p. 12.

9 Vgl. Stein & Rueb 2000 p. 17.

10 Boneval Faure 1893 p. 112; Pitlo/Hidma & Rutgers 1995 p. 10; Veegens/Wiersma 1973 p. 30; Scheltema 1940 p. 5, 8.

11 Boneval Faure 1871 p. 460; Burg. Rv. (Asser) art. 48, aant. 6.

12 Scheltema 1940 p. 8; Veegens/Wiersma 1973 p. 30.